

METODICKÉ ASPEKTY MĚŘENÍ OBRATOVOSTI ZÁSOb A POHLEDÁVEK METHODOLOGICAL ASPECTS OF MEASURING INVENTORY AND RECEIVABLES TURNOVER

MAREK Petr, (ČR) – MÍKOVÁ Marie, (ČR)

ABSTRACT

The objective of paper consists in evaluation of information capability of various inventory and receivables turnover constructions from working capital management point of view. Standard approach to the construction of the indicators is submitted to comments. The paper points on an impact of measurement method and bookkeeping method on value of the indicators. Empirical study concentrated on analysis of the indicators in selected European companies is attached.

KEY WORDS

inventory turnover, receivables turnover

ÚVOD

Při klasickém pyramidálním rozkladu rentability úhrnných vložených prostředků (též rentability aktiv) se rozklad člení do dvou základních větví: nákladové (ukazatelé nákladovosti) a kapitálové (ukazatelé obratovosti). Cílem tohoto příspěvku je pojednat o metodice výpočtu, obsahovém naplnění vstupních veličin a přístupu k interpretaci vybraných ukazatelů obratovosti aktiv a pasiv. Z technického hlediska se mohou tyto ukazatele vyskytovat ve dvou podobách: buď jako **počet obrátek** aktiv či pasiv za určité období (obvykle jeden rok) nebo jako **doba obratu** aktiv či pasiv v časových jednotkách (obvykle ve dnech). Počet obrátek se vypočítá jako poměr hodnoty obratové veličiny (zpravidla výnosové či nákladové) za období t k průměrné hodnotě příslušných aktivních nebo pasivních položek ve stejném období t . Doba obratu aktiv nebo pasiv v t jednotkách je potom ve vztahu k počtu obrátek aktiv nebo pasiv za období t převrácenou hodnotou. Při rozboru budeme dávat přednost ukazatelům doby obratu ve dnech s tím, že pro ostatní ukazatele doby obratu a počtu obrátek bude daná problematika platit vzhledem k jejich vzájemnému vztahu obdobně.

Z metodického hlediska si musíme vyjasnit pojem **obrat**. Každý účet má dvě strany, stranu *Má dáti* a stranu *Dal*. Účetní operace vedoucí k přírůstku aktiv se zachycuje na straně *Má dáti* a k úbytku aktiv na straně *Dal*. U pasiv je to přesně obráceně: přírůstek pasiv se zaúčtuje na straně *Dal* a úbytek na straně *Má dáti*. Součet přírůstků nebo úbytků za sledované období se označuje jako obrat příslušného účtu na straně *Má dáti* nebo *Dal*. Chceme-li zjistit skutečnou hodnotu doby obratu ať už aktiv či pasiv jeví se proto jako nejvhodnější poměřovat jejich hodnoty právě k těmto dvěma obrátům.

Údaje pro výpočty ukazatelů budeme čerpat z účetnictví a z účetních výkazů. Kvalita informací je závislá na správném způsobu oceňování, jež je důležitým faktorem ve vypovídací schopnosti účetnictví jako celku. Proces oceňování v účetnictví umožňuje, aby prvky výkazů (zásoby, pohledávky aj.) mohly být převedeny na jednotný rozměr. Je nutné také zmínit, že oceňování se potýká se závažnými metodologickými i praktickými obtížemi, jež samozřejmě ovlivňují přesnost a spolehlivost ocenění. Výhoda oceňování spočívá v tom, že umožňuje provádět matematické operace, které pomáhají při zkoumání různých charakteristik podniku a při rozhodování. Obecné zásady oceňování vycházejí z obecně uznávaných účetních principů (jako např. ocenění peněžní jednotkou, princip historické ceny,

opatrnosti, věrného zobrazení skutečnosti, princip realizační aj.) a současně jsou obsaženy jak v nadnárodních úpravách (směrnice EU, IAS/IFRS, USGAAP) tak i v národních účetních pravidlech (v České republice se jedná o zákon o účetnictví, vyhlášky a české účetní standardy).

ZÁSoby

Zásoby se z druhového hlediska člení na materiál, zásoby vlastní výroby a zboží. Součástí celkové výše zásob v účetnictví koncem účetního období jsou i poskytnuté zálohy na zásoby a opravné položky k zásobám.

Co se týká ocenění zásob je nutné rozlišit oceňování při pořizování zásob a oceňování při vykazování zásob. Při pořizování jsou zásoby oceněny historickou cenou (pokud jsou nakoupeny, jedná se o pořizovací cenu, při pořízení ve vlastní režii jsou oceněny vlastními náklady). Při vykazování však jsou oceněny zásoby metodou „nižší z obou hodnot“. Vybírá se mezi hodnotou vyjádřenou v účetnictví a čistou realizovatelnou hodnotou (předpokládaná prodejní cena snížená o předpokládané náklady spojené s prodejem). Při odhadech čistých realizovatelných hodnot se vychází z co nejspolehlivějších podkladů, které má účetní jednotka k dispozici.

My se zaměříme na výpočty doby obratu materiálu, zboží a zásob vlastní výroby.

DOBA OBRATU MATERIÁLU

Materiál *Mat* obsahuje: a) suroviny, to je základní materiál, které při výrobním procesu přecházejí zcela nebo zčásti do výrobku a tvoří jeho podstatu; b) pomocné látky, které přecházejí také přímo do výrobku, ale netvoří však jeho podstatu (např. lak na výrobky); c) látky, kterých je zapotřebí pro zajištění provozu účetní jednotky (mazadla, palivo, čisticí prostředky); d) náhradní díly, e) obaly a obalové materiály (pokud nejsou zahrnuty v dlouhodobém majetku či ve zboží), f) další movité věci s dobou použitelnosti jeden rok a kratší bez ohledu na výši ocenění.

Pro stanovení postupu výpočtu bude rozhodující zvolený *způsob účtování A* nebo *B*. Začneme s **dobou obratu materiálu** D_{mat} a *způsobem účtování A*.¹ Jako nejvhodnější se jeví poměřovat průměrný stav materiálu *Mat* k celkové hodnotě úbytků materiálu Mat_{Dal} , tj. k obratu na straně *Dal* materiálových účtů, které tvoří účty účtové skupiny 11:

$$D_{mat}(typA) = \frac{Mat}{Mat_{Dal}/365},$$

kde *Mat* je průměrný stav materiálu a Mat_{Dal} představuje obrat na straně *Dal* účtů materiálu, tj. účtů účtové skupiny 11.

V praxi se do jmenovatele dosazuje obrat na straně *Dal* způsobený pouze spotřebou materiálu *S_{Mat}* (účet 501), tj.

$$D_{mat}(typB) = \frac{Mat}{S_{Mat}/365},$$

kde *S_{Mat}* je spotřeba materiálu (účet 501).

Nakolik je takovýto postup oprávněný? Jestliže firma ve sledovaném období uskutečnila např. prodej materiálu, poté hodnota jmenovatele klesne a vypočtená hodnota doby obratu materiálu (typ B) bude vyšší než hodnota skutečná (typ A) a přitom se firma chovala

¹ V příspěvku budeme používat označení účtových skupin podle směrné účtové osnovy, která je přílohou č. 4 k vyhlášce č. 500/2002 Sb. a označení účtů, které se v praxi stále používají, přestože označení účtů je záležitostí samotné účetní jednotky.

Způsob A: V průběhu účetního období se na vrub účtu účtové skupiny 11 (Materiál) účtuje pořízení materiálu a ve prospěch těchto účtů spotřeba (se souvztažným zápisem na účtu 501), prodej (542), darování (543), reklamace (315), apod. Při uzavírání účetních knih se na vrub účtů skupiny 11 zaúčtují inventarizační přebytky (641) a ve prospěch úbytky materiálu (přirozené 501, nad rámec přirozených úbytků 542).

efektivně, když se rozhodla nadbytečný a nepotřebný materiál odprodat. Na druhou stranu existence mank a škod na materiálu může vést i k růstu hodnoty doby obratu typu A (z důvodu poklesu čitatele a jmenovatele), zatímco hodnota doby obratu typu B vždy klesá (z důvodu poklesu čitatele). V praxi se typu B dává přednost spíše než z příčin metodických, z důvodu tradičního upřednostňování dat z účetních výkazů oproti datům z hlavní knihy.

V případě *způsobu účtování B²* nevyjadřuje obrat na straně *Dal účtu Materiálu* na konci roku hodnotu materiálových úbytků, ale jen součet počátečního zůstatku a inventarizačních rozdílů. Nelze proto zvolit jiný výpočet doby obratu materiálu než *typ B*. Nadto v průběhu účetního období není možné bez znalosti dat ze skladové evidence hodnotu tohoto ukazatele vůbec počítat.

Ve finanční analýze téměř nikdy neplatí teze, dle níž **optimální hodnotu** ukazatele je třeba hledat v extrémních hodnotách, v maximu či minimu. Nejinak tomu není, ani v případě ukazatele doby obratu materiálu. Za optimální hodnotu můžeme považovat takovou hodnotu, při níž se náklady spojené s hospodařením se zásobami minimalizují. *Přímo závislé náklady na výši materiálu tvoří náklady*

- kapitálové představující buď náklady dluhu (úrokové, ..) placené za úvěr získaný na nákup materiálu nebo náklady obětovaných příležitostí vznikající ze ztráty možnosti vynaložené zdroje na pořízení materiálu použít pro jiné účely;
- skladovací (náklady na údržbu skladovacích prostor vlastními prostředky popř. náklady za pronájem);
- na manipulaci (náklady na vnitropodnikovou dopravu, ..);
- na pojištění;
- ze škod a mank vzniklých zastaráním materiálu nebo prošlou záruční lhůtou.

K nákladům, jež jsou nepřímo závislé na stavu materiálu, patří především náklady

- pořizovací (náklady na dopravu, administrativní práce spojené s objednávkou, atd.);
- ze ztrát z množstevních slev, které by firma mohla dosáhnout při nákupu většího množství materiálu;
- z nedostatku materiálu na skladě, jež může způsobit zastavení výroby.

Existence přímo závislých nákladů na stavu materiálu a snaha je minimalizovat vede ke snižování hodnoty doby obratu materiálu, zatímco snaha minimalizovat náklady nepřímo závislé na výši materiálu vede naopak ke zvyšování hodnoty doby obratu. Žádoucí hodnota doby obratu materiálu není však pouze výsledkem vzájemného působení těchto nákladů, ale i otázka volby způsobu oceňování a provázanosti ekonomických plánů.

Při hodnocení doby obratu materiálu je nutné vzít v úvahu rovněž zvolený *způsob oceňování*. Účetní teorie rozlišuje několik základních metod oceňování zásob: FIFO,³ LIFO,⁴ ACM,⁵ HIFO⁶ a NIFO.⁷ V některých zemích je striktně stanoveno, jaké oceňovací metody lze použít při úbytku zásob stejného druhu. Podívejme se na následující tabulku, za předpokladu inflace

² Způsob B: V průběhu účetního období se pořízení materiálu účtuje přímo na vrub účtu spotřeby materiálu (501), přičemž prodej či darování materiálu se zaúčtuje ve prospěch tohoto účtu. Při uzavírání účetních knih se počáteční zůstatky účtů 11 převedou na vrub účtu 501; stav materiálu podle skladové evidence se současně zachytí na vrub účtů 11 a ve prospěch účtů 501; obdobně jako u způsobu účtování A se pak na vrub účtů skupiny 11 zaúčtují inventarizační přebytky a ve prospěch úbytky materiálu.

³ FIFO (z angl. first-in-first-out) - metoda, kdy první cena pro ocenění přírůstku zásob se použije pro ocenění úbytku zásob.

⁴ LIFO (z angl. last-in-first-out) - metoda, kdy poslední cena pro ocenění přírůstku zásob se použije pro ocenění úbytku zásob.

⁵ ACM (z angl. average-cost-method) - metoda, kdy zásoby na skladě se oceňují cenou zjištěnou váženým aritmetickým průměrem z pořizovacích cen nebo vlastních nákladů.

⁶ HIFO (z angl. highest-in-first-out) – metoda, kdy nejvyšší cena za určité období stanovená účetní jednotkou pro ocenění přírůstku zásob se použije pro ocenění úbytku zásob.

⁷ NIFO (z angl. next-in-first-out) – metoda, kdy předpokládaná cena za určité období stanovená účetní jednotkou pro ocenění přírůstku zásob se použije pro ocenění úbytku zásob.

a jinak stejných podmínek, bude hodnota doby obratu materiálu nejvyšší v případě metody FIFO, nižší v případě metody ACM a nejnižší u metody LIFO (HIFO resp. NIFO). U ukazatele materiálové nákladovosti je pořadí hodnot přesně opačné. Když zvolíme metodu LIFO vykážeme sice nejvyšší náklady (předpokládáme daňově uznatelné), avšak vynaložené výdaje zůstávají stejné, a proto z hlediska peněžních toků půjde o metodu nejvýhodnější.

metoda	doba obratu materiálu	materiálová nákladovost
FIFO	vyšší hodnota proti LIFO	nižší hodnota proti LIFO
	vyšší hodnota proti ACM	nižší hodnota proti ACM
ACM	nižší hodnota proti FIFO	vyšší hodnota proti FIFO
	vyšší hodnota proti LIFO	nižší hodnota proti LIFO
LIFO ⁸	nižší hodnota proti FIFO	vyšší hodnota proti FIFO
	nižší hodnota proti ACM	vyšší hodnota proti ACM

Z uvedeného přehledu můžeme vidět podstatné snížení (až téměř znemožnění) vypovídací schopnosti posuzovaného ukazatele při porovnávání hodnot např. ze dvou různých období, přičemž v každém období jsme zvolili jinou metodu oceňování, nebo hodnot u dvou podniků s odlišnou metodou oceňování. V České republice je možné podle ČÚS č. 015 Zásoby použít pro zachycení úbytků zásob vážený aritmetický průměr a metodu FIFO.

Největší rezervy v řízení materiálu se nachází ve *vzájemné provázanosti obchodního plánu s plánem výrobním a plánem materiálně-technického zásobování*. Ukažme si to na příkladě. Předpokládejme sériovou výrobu. Jestliže obchodní oddělení předloží sortimentní požadavek na příští měsíc, např. na květen, až 15. dubna a výrobní plán bude zpracován 18. dubna, není zásobovací oddělení schopno zajistit, vzhledem k běžným dodacím lhůtám (např. 3 až 5 týdnů), nákup materiálu tak, aby byla jeho dodávka realizována s minimálním časovým předstihem (odpovídající pojistné době) před samotnou spotřebou. Jelikož zásobovači neznají přesné požadavky výroby, musí nakupovat materiál na všechny možné výrobní varianty, protože jinak by mohlo dojít k zastavení výroby právě z důvodu nedostatku materiálu na skladě. Reálnější podoba a dřívější dokončení sortimentního plánu tak může vést k velmi razantnímu snížení stavu materiálu na skladě.

DOBA OBRATU ZBOŽÍ

Pro ukazatel **doby obratu zboží** Dzb platí víceméně totéž co pro ukazatel doby obratu materiálu $Dmat$. Při *způsobu účtování A*⁹ lze použít dva typy vzorců A a B:

$$Dzb(typA) = \frac{Zb}{Zb_{Dal}/365},$$

kde Zb je průměrný stav zboží a Zb_{Dal} představuje obrat na straně Dal účtů zboží, tj. účtů účtové skupiny 13.

$$Dzb(typB) = \frac{Zb}{PZ/365},$$

kde PZ je prodané zboží (účet 504).

Problémy spojené se zvolením správného vzorce, s interpretací vypočtené hodnoty (ve vztahu k minimalizaci přímých a nepřímých nákladů), s oceňováním i s plánováním jsou analogické jako u předchozího ukazatele. Náklady na prodané zboží PZ vyjadřují pouze část obratu na

⁸ Doba obratu materiálu při použití metod HIFO a NIFO bude za daných podmínek stejně jako v případě metody LIFO nižší než při použití metod FIFO a ACM. Obdobně, materiálová nákladovost bude za daných podmínek při použití metod HIFI a NIFO stejně jako v případě metody LIFO vyšší než při použití metod FIFO a ACM.

⁹ Způsob A: V průběhu účetního období se na vrub účtů účtové skupiny 13 (Zboží) účtuje pořízení zboží a ve prospěch těchto účtů prodej (se souvztázným zápisem na účtu 504), darování (543), atd. Při uzavírání účetních knih se na vrub účtů účtové skupiny 13 zaúčtují inventarizační přebytky (641) a ve prospěch úbytky zboží (přirozené 504, nad normu 542).

straně *Dal* účtů účtové skupiny 13, manka a škody mohou zkreslit vypovídací schopnost u obou typů ukazatelů. V případě *způsobu účtování B*¹⁰ lze použít jen vzorec typu B.

DOBA OBRATU ZÁSOB VLASTNÍ VÝROBY

Zásoby vlastní výroby Z_{vv} tvoří nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby, výrobky a zvířata. Nedokončená výroba a polotovary vlastní výroby obsahují

- produkty, které prošly jedním nebo několika výrobními stupni a nejsou již materiálem, nejsou však dosud hotovým výrobkem,
- oddělené evidované produkty, to je polotovary, které dosud neprošly všemi výrobními stupni a budou dokončeny nebo zkompletovány do hotových výrobků v dalším výrobním procesu účetní jednotky.

Výrobky obsahují věci vlastní výroby určené k prodeji nebo ke spotřebě uvnitř účetní jednotky. Položka *Zvířata* obsahuje mladá chovná zvířata, zvířata ve výkrmu a dále například kožeshinová zvířata, ryby, včelstva, hejna slepic, kachen, krůt, perliček a hus na výkrm. Položka *Zboží* obsahuje movité věci nabyté za účelem prodeje, pokud účetní jednotka s těmito věcmi obchoduje. Položka obsahuje také výrobky vlastní výroby, jež byly aktivovány a předány do vlastních prodejen, a obsahuje také nemovitosti, které účetní jednotka, jejímž předmětem činnosti je nákup a prodej nemovitostí, nakupuje za účelem prodeje a sama je nepoužívá, nepronajímá a neprovádí na nich technické zhodnocení.

V této části příspěvku budeme o nich pojednávat nerozlišeně. Začneme opět se *způsobem účtování A*.¹¹ S konstrukcí vzorce pro výpočet **doby obratu zásob vlastní výroby** D_{ZVV} typu A není problém:

$$D_{ZVV}(typA) = \frac{Z_{vv}}{Z_{VV_{Dal}}/365},$$

kde Z_{VV} jsou zásoby vlastní výroby a $Z_{VV_{Dal}}$ tvoří obrat na straně *Dal* účtů zásob vlastní výroby, tj. účtů účtové skupiny 12.

Avšak obrat na straně *Dal*, úbytky zásob vlastní výroby, nelze vyjádřit pomocí hodnoty některé položky ve výkazu zisků a ztrát, neboť hodnoty účtů účtové skupiny 61 (Změna stavu zásob vlastní výroby) představují jen rozdíl mezi obratem na straně *Dal* a na straně *Má dáti* účtů účtové skupiny 12. Bez znalosti údajů z hlavní účetní knihy si neporadíme. V praxi se zásoby vlastní výroby poměřují rovněž s hodnotou vlastních nákladů, máme-li samozřejmě k dispozici příslušné informace z manažerského účetnictví, tj.

$$D_{ZVV}(typB) = \frac{Z_{vv}}{VN/365},$$

kde VN jsou vlastní náklady.

U vzorce typu B však nejde o srovnání s obratem *Dal*, ale s obratem *Má dáti* účtů účtové skupiny 12, protože tvorba těchto nákladů je spojena s přírůstkem zásob vlastní výroby a ne s úbytkem. Navíc u zvířat (účet 124) se vlastními náklady oceňují jen příchovky (zvířata vlastního odchovu), pokud nejsou oceněny reprodukčními pořizovacími ceny, zatímco nakoupená zvířata se oceňují v pořizovacích cenách. Přesto lze říci, že s výjimkou zvířat, lze

¹⁰ Způsob B: V průběhu účetního období se pořízení zboží účtuje přímo na vrub účtu prodané zboží (504), přičemž darování zboží se zaúčtuje ve prospěch tohoto účtu. Při uzavírání účetních knih se počáteční zůstatky účtů 13 převedou na vrub účtu 504, stav zboží podle skladové evidence se současně zachytí na vrub účtů 13 a ve prospěch účtů 504, obdobně jako u způsobu účtování A se na vrub účtů skupiny 13 zaúčtují inventarizační přebytky a ve prospěch úbytky zboží.

¹¹ Způsob A: V průběhu účetního období se na vrub účtů účtové skupiny 12 (Zásob vlastní výroby) účtují přírůstky zásob vlastní výroby oceněné vlastními náklady a ve prospěch těchto účtů vyskladnění (vše se souvztažným zápisem na účtech účtové skupiny 61). Při uzavírání účetních knih se na vrub účtů účtové skupiny 12 zaúčtují inventarizační přebytky (61) a ve prospěch úbytky zásob (přirozené 61, nad normu 542).

tento vzorec, do určité míry, pro interpretaci dosažených hodnot použít. U výrobků (účet 123) se v praxi rovněž používá srovnání s tržbami za vlastní výroby:

$$D_{zvV}(typC) = \frac{Z_{VV}}{T_{zVV}/365},$$

kde T_{zVV} jsou tržby za vlastní výroby (účet 601).

Součástí hodnoty tržeb za vlastní výroby však nejsou pouze vlastní náklady, ale i odpovídající hodnota nepřímých nákladů a zisková marže. Proměnlivost zakalkulované výše ziskové marže a obdobně i nepřímých nákladů v ceně prodaných výrobků velice ztěžují (až téměř vylučují) interpretaci u tohoto ukazatele. Růst hodnoty totiž může být způsoben nejen nižším prodejem výrobků, ale také poklesem ziskové marže. A přitom pro analytika by rozlišení vlivu nákladovosti a obratovosti mělo být jedním z prvořadých cílů.

V případě *způsobu účtování B*¹² nevyjadřuje obrat na straně *Dal* na konci roku hodnotu úbytků zásob vlastní výroby, ale jen součet počátečního zůstatku a inventárních schodků. Nemůžeme se proto rozhodnout pro jiný způsob výpočtu doby obratu zásob vlastní výroby než pro typ B, popř. C. Nesmíme ovšem zapomenout, jestliže máme v majetku zvířata, zvýšit u ukazatele typu B hodnotu jmenovatele o pořizovací cenu nakoupených zvířat popř. o reprodukční pořizovací cenu příchovek.

Při hledání **optimální hodnoty** tohoto ukazatele musíme vycházet nejen z minimalizace nákladů přímo a nepřímo závislých na výši zásob vlastní výroby, ale také z požadované délky technologického procesu. *Náklady přímo závislé* představují náklady kapitálové, skladovací, manipulační, pojistné a ze ztrát a škod (zvláště u výrobků vzniká velké nebezpečí z jejich zastarání a následné neprodejnosti). Pozor u zvířat máme navíc náklady spojené s krmením, s ustájením, s veterinární léčbou, atd. *Náklady nepřímo závislé* tvoří náklady pořizovací a z nedostatku. U nedokončené výroby, polotovarů vlastní výroby a zvířat může vést jejich nedostatek k zastavení výroby, u výrobků ke ztrátě zájmu a důvěry zákazníků. Význam charakteru technologického procesu na interpretaci ukazatele si ukážeme na ukazateli doby obratu nedokončené výroby a polotovarů vlastní výroby D_{nv} typu A:

$$D_{nv}(typA) = \frac{NV + PVV}{(NV_{Dal} + PVV_{Dal})/365}.$$

kde NV je průměrný stav nedokončené výroby, PVV je průměrný stav polotovarů vlastní výroby, NV_{Dal} je obrat na straně *Dal* účtů nedokončené výroby (účet 121) a PVV_{Dal} je obrat na straně *Dal* účtů polotovary vlastní výroby (účet 122)

Příklad: firma zabývající se pilařskou výrobou vykazuje dobu obratu nedokončené výroby a polotovarů vlastní výroby D_{nv} 30 dní. Rozšířením výroby o výrobu jednoduchého dřevěného nábytku prodlouží technologický proces a tedy i dobu obratu těchto zásob o 20 dní, avšak zvýší rentabilitu výnosů z 0,1 na 0,2, což má za následek i růst rentability aktiv. Teze, podle které za optimální hodnotu můžeme považovat takovou hodnotu, při níž se náklady spojené s hospodařením se zásobami minimalizují, zde platí pouze při dané délce technologického procesu.

Při interpretaci doby obratu zásob vlastní výroby D_{zvV} nesmíme zapomenout na použitý *způsob oceňování*. S výjimkou zvířat se zásoby vlastní výroby oceňují vlastními náklady. Dle ČÚS č. 015 Zásoby se pod vlastními náklady VN rozumí buď skutečná výše nákladů nebo výše nákladů podle operativních (plánových) kalkulací, pokud jsou stanoveny v podmínkách technické přípravy výroby.

Odchylně mohou účetní jednotky oceňovat zásoby vlastní výroby

¹² Způsob B: V průběhu účetního období se v účetové skupině 12 neprovádí žádné účetní zápisy. Při uzavírání účetních knih se počáteční stavy účetové skupině 12 převedou na vrub účtů 61, stav zásob vlastní výroby podle inventarizace se zaúčtuje na vrub účtů 12 a ve prospěch účtů 61, obdobně jako u způsobu účtování A se pak na vrub účtů skupiny 12 zaúčtují inventarizační přebytky a ve prospěch úbytky zásob.

- a) ve výrobě s krátkodobým nepřetržitým cyklem, v níž se účtují mzdy až na výrobky nebo polotovary, a to pouze v položkách přímých materiálových nákladů (přímý materiál, polotovary),
- b) v hromadné a velkosériové výrobě pouze přímými náklady (přímý materiál, polotovary, přímé mzdy, ostatní přímé náklady),
- c) v malosériové a kusové (zakázkové) výrobě a ve výrobě s dlouhodobým cyklem položkami přímých nákladů, výrobní, popřípadě správní režie (touto položkou jen zcela výjimečně v případě, že výrobní cyklus přesahuje jeden rok).

Zjednodušeně řečeno pod vlastními náklady VN máme na mysli náklady přímé, popř. včetně výrobní režie. Čím více oceníme zásoby vlastní výroby, tím větší bude jejich přírůstek a změna stavu zásob vlastní výroby, a tím větší budou výnosy a základ daně z příjmu a tedy i daňová povinnost. Přímé náklady představují v obecně přijímané definici náklady přímo přiřaditelné k příslušujícímu výkonu. Ovšem metod přiřazení existuje více, a správná volba může pozitivně ovlivnit i hodnotu doby obratu těchto zásob. Příklad: pokud máme jednu dílnu a jeden druh výrobků, potom mzdy dělníků v této dílně jsou mzdy přímé. Bude-li stejná dílna vyrábět dva druhy výrobků, X a Y, poté mzdy dělníků v této dílně budou sice rovněž mzdy přímé, avšak k výrobku X nebo Y mohou být přiřazeny podle různých metod. Racionální finanční manažer se pochopitelně bude snažit přiřadit více nákladů právě k tomu výrobku, u něhož lze očekávat na konci roku menší stav na skladě, např. u výrobku X. Vypovídací schopnost tohoto ukazatele se rapidně sníží. Navíc doba obratu zásob vlastní výroby D_{zvv} vztahovaná k produkci X bude logicky nadhodnocena vůči době obratu zásob vlastní výroby D_{zvv} vztahovaná k produkci Y.

DOBA OBRATU ZÁSOB

Při konstrukci ukazatele **doby obratu zásob** $D_{zás}$ se průměrný zůstatek zásob poměřuje buď k obratu na straně *Dal* účtu účtové třídy (dále úč.tř.) 1 nebo k celkovým nákladům či výnosům:

$$D_{zás}(typA) = \frac{Zásoby}{Zás_{Dal}/365},$$

kde *Zásoby* tvoří průměrný stav zásob (účtová třída 1) a $Zás_{Dal}$ je obrat na straně *Dal* účtů účtové třídy 1.

$$D_{zás}(typB) = \frac{Zásoby}{Náklady/365},$$

$$D_{zás}(typC) = \frac{Zásoby}{Výnosy/365} \text{ kde}$$

Typ A je optimální při použití *způsobu účtování A*. Obhajoba výnosů či nákladů ve jmenovateli tohoto ukazatele vyznívá poměrně chabě. I když určitou přičinnou souvislost zde nelze opominout. S pořízením a výrobou zásob vznikají náklady. Řešení spočívá v dosazení do jmenovatele jen těchto nákladů a nikoli celkových, tj. i odpisových či mzdových nákladů. Potom bychom se měli ovšem snažit vyjádřit nikoli obrat *Dal* ale *Má dáti*, a do jmenovatele dosadit pořizovací náklady na materiál, zboží a zvířata *plus* vlastní náklady vynaložené na výrobu nedokončené výroby, polotovarů vlastní výroby, výrobky a zvířata. Sčítání spotřeby materiálu, prodaného zboží a vlastních nákladů je metodicky pochybné, neboť se jedná o součet obrátů *Dal* (u účtů 11 a 13) a *Má dáti* (u účtů 12). Zásoby rovněž pořizujeme a držíme za účelem dosažení výnosů, nikoli všech, ale hlavně tržeb za vlastní výrobky a zboží, částečně i tržeb za služby (při této činnosti můžeme spotřebovávat materiál). Jako řešení se potom opět jeví dosadit za výnosy pouze výše uvedené tržby.

Z rozboru ukazatelů doby obratu jednotlivých druhů zásob vyplývá poznatek, podle něhož hodnota doby obratu celkových zásob je výslednicí mnoha protisměrných faktorů a jen velmi

obtížně ji lze interpretovat bez detailnějšího zevrubnějšího pohledu. Proto ani zde nemůže platit teze, která nám radí, abychom pokles hodnoty interpretovali jako žádoucí a růst jako nežádoucí. Nicméně vzhledem k tomu, že dílčí ukazatelé obratovosti ve vztahu k určité velikosti podnikající jednotky a oboru podnikání vykazují hodnoty obvykle v určitém rozpětí, lze při tomto omezení stanovit obvyklé (tj. očekávané a u prosperující firmy tudíž žádoucí) hodnoty i ukazatele doby obratu zásob.

DOBA OBRATU POHLEDÁVEK Z OBCHODNÍCH VZTAHŮ

Pohledávky si pro potřeby dalšího výkladu omezíme na pohledávky z obchodních vztahů (účetová skupina 31). U ukazatele **doby obratu pohledávek z obchodních vztahů** D_{pov} vzniká problém zda poměřovat průměrnou hodnotu těchto pohledávek k obratu na straně *Dal* nebo *Má dáti*. Logičtější by byl obrat na straně *Dal*, protože zachycuje inkaso pohledávek, a tedy i celý ukončený obrat, zatímco obrat na straně *Má dáti* představuje tvorbu pohledávek, tj.

$$D_{pov}(typA) = \frac{PzOV}{PzOV_{Dal}/365},$$

kde $PzOV$ je průměrný stav pohledávek z obchodních vztahů a $PzOV_{Dal}$ tvoří obrat na straně *Dal* účtů účetové skupiny 31.

$$D_{pov}(typB) = \frac{PzOV}{PzOV_{MD}/365},$$

kde $PzOV_{MD}$ je obrat na straně *Má dáti* účtů účetové skupiny 31.

V praxi se většinou dává přednost typu C, kdy se do jmenovatele dosazuje hodnota tržeb:

$$D_{pov}(typC) = \frac{PzOV}{Tržby/365},$$

kde Tržby tvoří součet zůstatků účtů účtových skupin 60 a účtů 641, 642 a 661.

Hlavní metodický problém typu C spočívá v tom, že účetní zápis na straně *Má dáti* nemusí být spojen pouze se souvztažnými zápisy na účtech účetové skupiny 60 popř. účtů 641, 642 a 661, ale též se zápisy ve prospěch účtu 343 (daň z přidané hodnoty) a účtu 345 (spotřební daň). Z tohoto hlediska potom vyznívá jako nepravdivé časté tvrzení některých analytiků, dle něhož hodnota doby obratu pohledávek by měla odpovídat průměrné době splatnosti faktur, protože v opačném případě to signalizuje problémy s jejich splácením. Jsme-li ovšem plátcí daně z přidané hodnoty a prodáváme své výrobky s 19 % sazbou daně z přidané hodnoty na výstupu, potom při splácení námi vystavených faktur přesně v termínu bude doba obratu pohledávek typu C rovna 1,19 násobku skutečné doby splatnosti faktur. Oblíbenost tohoto typu vyplývá z upnutí se na údaje z účetních výkazů.

Optimální hodnota ukazatelů doby obratu pohledávek se nebude, stejně jako u ostatních ukazatelů obratovosti, nacházet v extrému, v minimu či v maximu. Jestliže máme spolehlivého odběratele, kterému dodáváme výrobky na pololetní směnku a ušlé úroky za daný půlrok si přičteme k vyfakturované částce, proč bychom neměli mít vysokou dobu obratu pohledávek, když tímto způsobem může získat další a další zákazníky. Avšak vysoká hodnota vede k vyšším kapitálovým nákladům a zvýšené administrativě. Vzniká i větší nebezpečí ze změny finanční situace odběratele z dobré na špatnou, a tudíž z možného vzniku pohledávek po lhůtě splatnosti. Existence *pohledávek po lhůtě splatnosti* přivádí na myšlenku počítat zvlášť dobu obratu pohledávek z obchodních vztahů do lhůty splatnosti a po lhůtě splatnosti.

Vysokou vypovídací schopnost má výpočet tzv. *obchodního deficitu*, tj. kladného rozdílu mezi dobou obratu pohledávek z obchodních vztahů D_{pov} a dobou obratu závazků z obchodních vztahů D_{zov} . Z metodického hlediska je důležité, aby jmenovatel byl u obou ukazatelů stejný:

$$D_{zov}(typC) = \frac{Z_{zOV}}{Tržby/365},$$

kde Z_{zOV} jsou závazky z obchodních vztahů.

$$OD = D_{pov} - D_{zov}.$$

Jeho existence vede k rychlejšímu nárůstu pohledávek oproti nárůstu závazků, a jestliže není tento deficit vykompenzován ziskovou marží či jinými finančními zdroji, projeví se bezprostředně poklesem peněžních toků. Nemá tedy vždy smysl vyrábět a následně prodávat více a více ziskových výrobků, byť by všichni odběratelé hradili své závazky ve lhůtě. Řešení spočívá ve změně obchodních podmínek při prodeji a nákupu. A není-li možné tento jev odstranit a jedná-li se současně o dlouhodobý problém, potom by mělo vedení podniku uvažovat o změně výrobní náplně.

EMPIRICKÁ STUDIE

V závěru své práce uvádíme pro orientaci mediány hodnot ukazatelů doby obratu zásob ve dnech a doby obratu pohledávek ve dnech zjištěné na základě studie 55 714 společností (viz příloha 1) z databáze Amadeus (výrobce: Bureau van Dijk Electronic Publishing Ltd.) za léta 2003 až 2004 (viz Marek – Srpová, 2005). Všechny společnosti v databázi splňují minimálně jednu z následujících tří podmínek: a) provozní zisk je větší nebo roven 10 mil. EUR (pro Německo a Francii byla stanovena podmínka na 30 mil. EUR), b) celková aktiva jsou větší nebo rovna 10 mil. EUR (pro Německo a Francii opět byla stanovena podmínka na 30 mil. EUR) a c) počet zaměstnanců je větší nebo roven 100. Pro třídění společností dle oboru podnikání byla použita klasifikace NACE Rev. 1 (Nomenclature générale des activités économiques dans les Communautés Européennes).

Společnosti zařazené do sekce A (Zemědělství) vykazují nejvyšší průměrnou hodnotu i nejvyšší hodnotu mediánu doby obratu zásob ve dnech (viz příloha 2) v porovnání s ostatními sekcemi. Vyšší hodnoty můžeme pozorovat u společností v nových členských zemích Evropské unie (a to včetně České republiky a Slovenské republiky). Lucembursko nebereme v tomto směru v úvahu, neboť v databázi se nachází pouze jedna společnost v této sekci z této země. Z pozorovaných sekcí logicky nejnižší hodnotu doby obratu zásob vykazuje sekce E (Výroba a rozvod elektrické energie, vody a plynu), neboť např. distribuční energetické společnosti asi nebudou skladovat žádnou elektrickou energii na skladě.

Naopak z hlediska srovnání sekcí podle hodnot průměru a mediánu doby obratu pohledávek ve dnech (viz příloha 3) vykazují společnosti zařazené do sekce A třetí nejnižší (tedy teoreticky nejlepší) hodnotu ze všech 20 analyzovaných sekcí. Možná překvapivě nejnižší hodnotu doby obratu pohledávek ve dnech vykazují společnosti v sekci DF (Výroba koksu, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy). Naopak nejvyšší (a tedy zřejmě nejhorší) průměrnou hodnotu tohoto ukazatele nalezneme u sekce F (Stavebnictví) a nejvyšší hodnotu mediánu u sekce B (Rybolov a chov ryb). U stavebnictví vysoké doby obratu však vyplývají z obvyklých platebních podmínek při prodeji velkých stavebních celků.

ZÁVĚR

1. Při podrobné finanční analýze nevystačíme s údaji z účetních výkazů, ale musíme pracovat minimálně s hlavní účetní knihou.
2. Teze "čím nižší hodnota doby obratu zásob či pohledávek, tím lépe" neplatí vždy.
3. Optimální hodnota ukazatelů obratovosti je výslednicí mnoha často protisměrných faktorů (náklady, délka technologického procesu, ..).
4. Velký vliv na hodnotu ukazatelů obratovosti má zvolený způsob účtování a oceňování.
5. Řešení nízké obratovosti se zpravidla nenachází v prostém snížení hodnoty příslušného aktiva, ale jedná se o problém širší spojený se systémem plánování, obchodní politikou, apod.

DOVĚTEK

Příspěvek je zpracován jako jeden z výstupů výzkumného záměru *Rozvoj účetní a finanční teorie a její aplikace v praxi z interdisciplinárního hlediska* s registračním číslem MSM6138439903.

ANOTÁCIA

Cíl příspěvku spočívá ve vyhodnocení vypovídací schopnosti různých konstrukcí ukazatelů doby obratu zásob a doby obratu pohledávek z hlediska řízení pracovního kapitálu. Kritice jsou podrobeny standardní přístupy ke konstrukci těchto ukazatelů. Práce poukazuje na vliv volby metody oceňování a způsobu účtování na hodnotu těchto ukazatelů. Na závěr práce jsou uvedeny výsledky empirické studie zaměřené na analýzu těchto ukazatelů v rámci některých evropských společností.

KLÍČOVÉ SLOVÁ

obratovost zásob, obratovost pohledávek

LITERATÚRA

1. IFRIC: *Mezinárodní standardy účetního výkaznictví*. Praha, HZ, 2003. ISBN 80-238-7854-9.
2. Kovanicová, D. – Kovanic, P.: *Poklady skryté v účetnictví II. (Finanční analýza účetních výkazů)*. 5. vyd., Praha, Polygon, 1999. ISBN 80-901778-4-0.
3. Kovanicová, D.: *Jak porozumět světovým, evropským a českým účetním výkazům*. Praha, Bova Polygon, 2004. ISBN 80-7273-095-9.
4. Louša, F.: *Zásoby – Kompletní průvodce účtováním a oceňováním*. 2. vyd., Praha, Grada, 2005, ISBN 80-247-1043-9.
5. Marek, P. – Srpová, J.: *The Construction of Real Value of Current Ratio by Help of Pyramidal Decomposition*. Acta Oeconomica Pragensia, 2005, roč. 13, č. 1, s. 172–188. ISSN 0572-3034.
6. Muller, M.: *Essentials of Inventory Management*. New York, American Management Association, 2003, ISBN 0-8144-0751-X.

KONTAKTNÁ ADRESA

doc. Ing. Petr Marek, CSc., Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví, Katedra financí a oceňování podniku, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, pema@vse.cz
doc. Ing. Marie Míková, CSc., Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví, Katedra finančního účetnictví, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, mikova@vse.cz

Recenzent: doc. Ing. Jozef Bojňanský, PhD.

Příloha 1: Počet společností v databázi

	A	B	CA	CB	DA	DB	DC	DD	DE	DF	DG	DH
Belgie	29	3	0	28	399	178	6	48	183	25	229	105
Česká rep.	499	9	20	42	319	173	26	120	117	5	98	120
Finsko	8	0	2	10	83	18	5	70	109	3	63	46
Francie	89	7	35	65	1080	425	66	117	561	40	691	400
Itálie	176	3	8	39	841	788	279	88	447	55	637	369
Lucembur.	1	0	2	1	11	1	0	0	5	4	5	0
Maďarsko	18	1	4	4	118	22	5	8	26	2	35	37
Německo	7	0	20	13	116	48	1	19	83	17	139	68
Nizozemí	25	4	51	10	210	46	7	16	118	10	153	52
Polsko	81	7	34	64	628	203	35	86	168	20	169	159
Portugalsko	18	3	0	9	167	141	22	31	61	1	68	45
Rakousko	3	0	1	7	29	17	5	15	15	1	23	14
Řecko	52	11	2	34	237	122	7	12	97	20	112	46
Slovensko	77	1	2	5	47	17	1	5	15	0	9	11
Španělsko	244	41	41	41	1025	363	75	110	439	6	501	304
Švédsko	40	0	3	9	159	32	1	175	232	11	122	99
Celkem	1607	122	553	470	6594	3049	600	1064	3727	263	3908	2315

	DI	DJ	DK	DL	DM	DN	E	F	Součet
Belgie	136	256	137	153	75	110	68	394	2562
Česká rep.	144	458	255	244	103	111	103	350	3316
Finsko	38	90	143	85	35	34	106	132	1080
Francie	221	724	566	647	344	259	129	930	7396
Itálie	388	1130	1081	705	336	377	189	874	8810
Lucembur.	7	24	9	4	1	2	6	18	101
Maďarsko	0	59	40	72	28	14	23	79	595
Německo	41	151	185	160	91	31	440	112	1742
Nizozemí	53	155	163	119	68	38	52	314	1664
Polsko	200	298	285	209	165	141	338	623	3913
Portugalsko	78	80	43	49	43	20	33	238	1150
Rakousko	19	58	44	37	18	13	17	53	389
Řecko	44	101	25	34	9	8	13	118	1104
Slovensko	14	19	28	15	5	6	6	73	356
Španělsko	474	646	346	348	359	169	251	1457	7240
Švédsko	58	232	255	156	134	85	243	278	2324
Celkem	2172	5604	4324	4205	2263	2228	2400	8246	55714

Secke dle NACE Rev. 1.: **A** = Zemědělství, myslivost a lesnictví, **B** = Rybolov a chov ryb, **CA** = Těžba energetických surovin, **CB** = Těžba ostatních nerostných surovin, **DA** = Výroba potravinářských výrobků a nápojů, tabákových výrobků, **DB** = Výroba textilií, textilních a oděvních výrobků, **DC** = Výroba usně a výrobků z usně, **DD** = Zpracování dřeva, výroba dřevěných výrobků kromě nábytku, **DE** = Výroba buničiny, papíru a výrobků u papíru, vydavatelství a tisk, **DF** = Výroba koksu, jaderných paliv, rafinérské zpracování ropy, **DG** = Výroba chemických látek, přípravků, výrobků a chemických vláken, **DH** = Výroba pryžových a plastových výrobků, **DI** = Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků, **DJ** = Výroba základních kovů, hutních a kovárenských výrobků, **DK** = Výroba strojů a zařízení j.n. **DL** = Výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení, **DM** = Výroba dopravních prostředků a zařízení, **DN** = Zpracovatelský průmysl j.n. **E** = Výroba a rozvod elektrické energie, vody a plynu, **F** = Stavebnictví.

Příloha 2: Doba obratu zásob ve dnech – medián dle zemí a sekcí NACE Rev. 1.1

	A	B	CA	CB	DA	DB	DC	DD	DE	DF	DG	DH
Belgie	13,19	15,76	x	28,15	21,49	50,96	63,73	38,52	22,37	17,37	40,15	41,25
Česká rep.	119,98	72,44	13,35	26,54	26,79	57,52	44,77	45,51	25,71	37,33	47,47	41,58
Finsko	36,64	x	74,36	42,37	32,68	88,06	84,32	38,53	19,19	14,01	43,46	45,62
Francie	36,77	12,91	10,99	27,12	20,94	60,44	64,33	58,06	22,89	21,09	42,23	36,64
Itálie	26,71	0,00	8,37	37,56	34,61	76,67	57,80	64,84	30,25	10,32	44,33	42,58
Lucembur.	382,04	x	9,06	0,00	25,20	61,29	x	x	16,89	14,42	42,09	x
Mad'arsko	83,63	105,83	16,26	14,09	37,52	53,83	45,94	57,04	27,65	18,22	49,82	39,01
Německo	82,84	x	9,82	65,82	19,43	61,60	47,41	38,12	33,23	8,47	43,14	42,68
Nizozemí	45,89	43,64	7,06	17,92	32,59	72,80	80,75	45,35	28,60	28,68	44,06	51,29
Polsko	102,46	19,16	7,87	26,37	24,20	52,80	58,58	44,23	23,66	23,97	43,41	40,25
Portugalsko	152,91	79,49	x	31,03	33,47	68,22	53,91	65,43	43,12	35,90	41,49	41,09
Rakousko	48,06	x	340,44	36,21	24,91	63,67	72,25	57,43	57,43	4,11	47,07	56,83
Řecko	115,46	264,06	212,75	62,98	51,26	102,68	97,20	141,37	49,85	16,16	63,48	79,41
Slovensko	147,19	102,82	14,54	37,07	28,94	48,89	72,89	27,75	41,00	x	41,77	39,41
Španělsko	37,89	60,44	15,36	15,36	33,77	63,92	59,88	59,14	27,77	20,64	43,03	36,48
Švédsko	18,17	x	127,85	38,84	26,60	74,92	63,32	55,24	18,10	36,53	48,57	43,12
Průměr	90,61	70,60	62,01	31,72	29,65	66,14	64,47	55,77	30,48	20,48	45,35	45,15
Medián	65,45	60,44	13,94	29,59	27,86	62,63	63,32	55,24	27,71	18,22	43,44	41,58
Minimum	13,19	0,00	7,06	0,00	19,43	48,89	44,77	27,75	16,89	4,11	40,15	36,48
Maximum	382,04	264,06	340,44	65,82	51,26	102,68	97,20	141,37	57,43	37,33	63,48	79,41

	DI	DJ	DK	DL	DM	DN	E	F	Průměr	Medián	Min	Max
Belgie	38,68	42,53	56,28	43,24	45,60	39,84	3,20	36,60	34,68	38,68	3,20	63,73
Česká rep.	38,10	47,33	58,02	39,45	44,66	54,14	7,69	18,79	43,36	43,12	7,69	119,98
Finsko	38,98	42,65	49,81	49,09	47,71	39,82	3,33	38,60	43,64	42,37	3,33	88,06
Francie	38,06	45,14	51,14	50,89	44,19	42,53	7,11	4,76	34,91	37,41	4,76	64,33
Itálie	70,31	60,62	73,43	59,79	61,65	53,24	6,76	161,70	49,08	48,78	6,76	161,70
Lucemb.	59,16	67,10	54,35	39,25	16,12	4,19	8,97	54,12	53,39	32,23	0,00	382,04
Mad'arsko	x	36,63	48,52	38,50	43,55	38,09	6,12	14,50	40,78	38,50	6,12	105,83
Německo	54,46	49,01	57,69	58,22	40,42	36,90	4,31	57,41	42,68	43,14	4,31	82,84
Nizozemí	41,06	44,11	60,78	42,08	54,92	44,14	2,92	9,34	39,90	43,85	2,92	80,75
Polsko	50,94	41,71	55,37	49,53	46,95	41,82	8,54	16,29	38,91	41,77	7,87	102,46
Portugal.	59,02	54,37	58,86	48,57	32,90	40,25	5,14	38,94	51,80	43,12	5,14	152,91
Rakousko	49,45	48,30	58,08	54,58	44,86	63,88	11,46	34,77	61,78	49,45	4,11	340,44
Řecko	46,26	88,39	82,93	58,29	52,62	81,61	29,06	43,88	86,98	71,45	16,16	264,06
Slovensko	60,32	28,85	73,79	56,50	63,85	71,07	13,11	16,43	51,91	41,77	13,11	147,19
Španělsko	43,93	44,05	62,52	44,96	32,59	36,27	2,13	23,01	38,16	37,19	2,13	63,92
Švédsko	40,41	53,95	55,54	54,29	46,62	41,27	3,35	4,42	44,80	43,12	3,35	127,85
Průměr	48,61	49,67	59,82	49,20	44,95	45,57	7,70	35,85				
Medián	46,26	46,23	57,85	49,31	45,23	41,55	6,44	28,89				
Minimum	38,06	28,85	48,52	38,50	16,12	4,19	2,13	4,42				
Maximum	70,31	88,39	82,93	59,79	63,85	81,61	29,06	161,70				

Příloha 3: Doba obratu pohledávek ve dnech – medián dle zemí a sekcí NACE Rev. 1.1

	A	B	CA	CB	DA	DB	DC	DD	DE	DF	DG	DH
Belgie	57,67	102,12	x	83,86	49,88	67,99	40,52	66,78	76,15	56,79	68,44	72,10
Česká rep.	54,08	99,26	63,10	58,23	54,02	52,97	49,13	50,70	64,55	44,04	60,39	50,74
Finsko	25,07	x	54,23	35,60	29,63	39,87	42,58	29,08	31,62	18,19	42,37	38,68
Francie	44,98	36,16	31,46	94,78	42,76	65,53	49,98	69,21	75,76	61,44	72,07	82,98
Itálie	75,46	108,64	62,32	121,09	89,62	108,77	88,18	109,74	115,33	71,36	103,73	107,27
Lucembur.	80,52	x	84,52	147,04	60,48	54,74	x	x	109,14	48,33	290,22	x
Maďarsko	45,48	16,60	93,76	33,23	62,76	64,35	56,42	50,87	60,26	65,60	72,25	75,21
Německo	50,43	x	175,21	85,57	43,78	67,70	65,41	50,99	57,45	83,35	70,85	63,26
Nizozemí	51,24	34,61	23,42	67,46	34,42	55,64	19,34	43,35	45,64	34,46	44,09	49,29
Polsko	36,92	12,41	76,75	74,63	42,79	55,00	45,46	50,95	61,44	30,38	67,22	69,30
Portugalsko	113,17	103,79	x	136,64	95,40	86,70	53,29	109,83	115,37	35,36	100,48	103,97
Rakousko	79,76	x	154,97	75,36	73,49	90,23	72,00	61,87	61,87	189,08	80,06	88,77
Řecko	119,62	230,91	92,15	139,08	119,70	151,73	169,47	179,71	162,31	95,48	149,56	149,43
Slovensko	65,97	44,70	54,63	66,35	59,57	47,47	82,26	58,17	86,83	x	72,07	56,47
Španělsko	58,92	100,56	91,63	91,63	79,21	99,50	80,89	103,94	110,91	48,02	106,30	109,22
Švédsko	28,94	x	42,16	47,61	28,75	43,99	38,71	34,37	37,95	23,98	38,36	40,67
Průměr	61,76	80,89	78,59	84,89	60,39	72,01	63,58	71,31	79,54	60,39	89,90	77,16
Medián	55,88	99,26	69,92	79,61	56,80	64,94	53,29	58,17	70,15	48,33	72,07	72,10
Minimum	25,07	12,41	23,42	33,23	28,75	39,87	19,34	29,08	31,62	18,19	38,36	38,68
Maximum	119,62	230,91	175,21	147,04	119,70	151,73	169,47	179,71	162,31	189,08	290,22	149,43

	DI	DJ	DK	DL	DM	DN	E	F	Průměr	Medián	Min	Max
Belgie	67,44	71,12	82,45	94,22	64,83	56,86	48,50	84,65	69,07	67,99	40,52	102,12
Česká rep.	61,16	57,54	59,27	62,47	54,86	41,23	44,73	63,98	57,32	56,20	41,23	99,26
Finsko	28,87	36,81	43,17	46,65	34,63	38,97	50,82	33,30	36,85	36,81	18,19	54,23
Francie	82,05	86,72	97,66	94,22	83,10	71,99	109,78	106,63	72,96	73,92	31,46	82,05
Itálie	122,87	109,19	111,51	115,25	89,86	93,12	115,74	127,77	102,34	108,70	62,32	127,77
Lucembur.	70,57	80,45	102,48	107,48	51,69	118,09	54,31	81,61	96,35	81,06	48,33	290,22
Maďarsko	x	65,14	60,80	59,27	65,25	55,71	44,34	78,81	59,27	60,80	33,23	93,76
Německo	65,64	57,09	77,81	79,42	75,33	68,09	81,59	72,11	73,22	68,09	43,78	175,21
Nizozemí	50,66	50,61	52,48	52,46	40,93	45,74	32,10	50,92	43,94	45,69	19,34	67,46
Polsko	62,34	61,37	63,16	75,96	61,50	53,42	61,85	71,08	56,70	61,47	30,38	76,75
Portugalsko	118,25	113,85	114,30	106,73	93,52	107,54	142,56	160,32	105,85	107,54	35,36	160,32
Rakousko	78,62	75,61	96,31	99,35	86,94	77,72	73,25	109,21	90,76	79,76	61,87	189,08
Řecko	132,99	136,11	179,43	136,07	141,47	117,09	129,19	140,01	143,58	139,54	92,15	230,91
Slovensko	46,23	66,10	71,91	90,94	89,03	74,75	112,75	68,56	69,20	66,35	46,23	112,75
Španělsko	126,89	107,91	121,12	111,24	95,59	98,69	126,07	153,85	101,10	102,25	48,02	153,85
Švédsko	41,34	44,18	48,82	51,65	50,49	37,53	46,94	52,70	41,01	41,34	23,98	52,70
Průměr	77,06	76,24	86,42	86,46	73,69	72,28	79,66	90,97				
Medián	67,44	68,61	80,13	92,58	70,29	70,04	67,55	80,21				
Minimum	28,87	36,81	43,17	46,65	34,63	37,53	32,10	33,30				
Maximum	132,99	136,11	179,43	136,07	141,47	118,09	142,56	160,32				